

zegt, we zien het zelf, uit de meegedeelde feiten!

Het derde, het uitvoerigste, beschrijft de veelomvattende taak van Colijn „in Nederland”, van zijn intrede in de Kamer tot zijn momenteel positie als leider der regering, minister van koloniën. Ook hier weer zijn het de documenten, die spreken, de voor ieder, ook de politieke vijanden, openliggende stukken.

Eindelijk is er het hoofdstuk over Colijns werk „in het buitenland”: in China, in Indië als mededirecteur van de Bataafsche, te Genève en te Londen als diplomaat, werk dat we kennen van hooren zeggen wat betreft het eerste, van eigen meeleven in de krantenverslagen, wat aangaat het laatste.

Een lijst van Colijns geschriften, en een serie interessante foto-reproducties zijn toegevoegd aan het boek, dat, het behoort nauwelijks uitdrukkelijke vermelding in de inleiding, geheel buiten Dr Colijn zelf om is tot stand gekomen. —

• • •

Zoo is Rullmanns boek over Dr H. Colijn. Een biographie, die niet verouderen zal, een getuigenis van erkentelijkheid in den vorm van objectieve historische beschrijving, het boek, zooals de Standaard het kernachtig uitdrukt van een man en een christen over een man en een christen.

Misschien zal het de sensatie-lievenden onder de vermelde 20.000 koopers teleurstellen. Zeker zal het de speurders naar later-materiaal tegenvalen (want ze vinden niets dan 'omgekeerde'). Maar ons, en allen met ons, die in dankbaarheid zich scharen achter Dr Colijn, als den man dien we als den van God gegeven leider erkennen, is het een verrijking, den beschrevene zoowel als den schrijver waardig.

C. T.

UIT DE HISTORIE

Jubilea.

II.

Tien jaar later, op Zondag 26 Augustus 1906, genoot Gispén het voorrecht, in de Keizersgrachtkerk zijn vijftigjarige ambtsbediening te herdenken met een leerrede over Psalm 89:2a „Ik zal de goedertierenheden des Heeren eeuwiglijk zingen”, dezelfde psalm, waarmee zijn grootmoeder de eeuwigheid was ingegaan. Het was de behoefte van zijn hart te spreken van de goedertierenheden des Heeren, die hem omringd hadden van zijn geboorte af, en die hij nu een halve eeuw lang had mogen verkondigen, onderwezen en gesterkt door persoonlijke ervaring. Ja zijn leven en lot is nauw verbonden aan dat der vrijgemaakte kerken, in welke de Heere, nu deze laatste vijftig jaren, zoo duidelijk geopenbaard heeft zijn liefde en trouw, en den rijkdom zijner goedertierenheden. Hij vertelt dan zijn eigen levensloop in verband met de geschiedenis dezer kerken. Na eerst geteekend te hebben, hoe de Afscheiding tot stand kwam, en met welke bezwaren ze had te kampen, gaat hij aldus voort:

„Vijftig jaar lang is nu mijn leven en lot aan dat der Kerken verbonden geweest, en in onderscheidene gewichtige betrekkingen heb ik haar mogen dienen. Met het oog op alles wat voorbij is, is de nagelaten indruk geen andere, dan dat de Heere alleen groot is, en alles opwekt om te zingen van de goedertierenheden des Heeren.

Ook buiten de scheiding heeft de Geest des Heeren in den loop van deze vijftig jaren nog krachtig gewerkt tot geloof en bekeering, en Hij heeft mannen verwekt in wie 't profetische woord nawerkte: twist tegen ulieder moeder! en die de genade ontvingen om voor waarheid en recht pal te staan. En onder hen mannen van diepe vaste overtuiging; groote, wetenschappelijke kracht en buitengewone talenten; mannen, die hunne ziel hadden overgegeven voor het heil van Gods kerk. Gij allen herinnert U de uitkomst van den strijd voor de leer en de rechten der Gereformeerde Kerk binnen het genootschap jarenlang gestreden. Het jaar 1886 hebben de meesten onzer doorleefd, en velen leven er nog, die een werkzaam aandeel in het Conflict van die dagen gehad hebben. Vervolgingen, als in de eerste helft der eeuw, hadden toen niet plaats. Ook werden de kerken, die de organisatie van 1816 verwierpen, niet gedwongen afstand te doen van den naam, goederen en rechten der Gereformeerde kerken. Maar de kerkbesturen zetten de ambtsdragers af en verklaarden het lidmaatschap vervallen, en de rechterlijke macht ontzegde elken eisch aan de aldus gevonnenen, zoodat de mannen van '86 even naakt aan den dijk kwamen te staan als de mannen van '34. Doch ook al dat onrecht heeft niet kunnen verhinderen dat het woord des Heeren zijn loop had. Kerken en scholen verdubbelden, en allerwege traden bekwaame, meestal jeugdige, leeraren op, met het onveranderlijk, eeuwig Evangelie. Ook dat alles heeft moeten medewerken om onder ons het profetische woord te vervullen:

De Heere heeft Sion gegrondvest; opdat de bedrukten Zijns volks daar een toevlucht zouden hebben.

En nu heb ik niet alleen den dag mogen beleven, dat de mannen van '34 en '86 elkaar terugvonden, maar het is mij ook gegeven ambtelijk daartoe te mogen medewerken.”

Aankankelijk — wij weten het — stond Gispén tegenover deze poging om de beide kerkengroepen te vereenigen, wat schuchter. Hij kon daartoe, in den eersten tijd, niet van harte medewerken. En dat niet, omdat hij die eenheid niet oprechtelijk begeerde; maar hoe scheiding en doeleantie in een hooger begrip te vereenigen waren, ging zijn beperkt bevatlingsvermogen te boven. Doch toen voortdurende samensprekingen met hooggeachte broeders en een juist inzicht in de beginselen, waaruit beide kerkengroepen leefden, hem overtuigden, niet alleen van de mogelijkheid, maar ook van de noodzakelijkheid der vereeniging, op grond van de gemeenschappelijke belijdenis en de daaruit voortvloeiende kerkregering, was ook zijn streven op vereeniging en samensmelting gericht. Zijn blijdschap daarover vertolkt hij in deze woorden:

„Nooit zal ik vergeten dien gedenkwaardigen 17den Juni van het jaar 1892, toen, in deze zelfde kerk (Keizersgrachtkerk), de handen van de voorzitters der beide synodes elkander omklemden, als symbool van de eenheid der Gereformeerde kerken in Nederland, en wij te niet mochten doen hetgeen eens kinds was. En al is mijn toen uitgesproken wensch en bede: „dat wij zoo saamgevloeid en saamgesmolten mochten wezen, dat niemand de breuk der saamgesmolten deelen meer zien kon”, niet ganschelijk vervuld in geheel het land; de kerk van Amsterdam heeft toch dien zegen genoten. Sinds 1898 kennen wij hier geen A of B meer. Wij kennen slechts broeders en zusters, van eenzelfde huis, van één geloof, van één doop, van ééne hoop onzer beroeping. Op mijn ouden dag geniet ik nu het onuitsprekelijk heerlijk voorrecht de ééne Gereformeerde kerk, in de hoofdstad des lands, te mogen dienen. Toen ik, nu juist 25 geleden, de bediening des woords in de toenmaals Christelijke Gereformeerde gemeente te dezer stede aanvaardde, deed ik het met vreeze en beven. Had men mij toen voorspeld de dingen die geschieden zouden, mijn aangeboren zwaarmoedigheid zou mij ongeloovig het hoofd hebben doen schudden. Maar God verbaast ons door zijne groote daden, om ons te doen gevoelen hoe klein wij zijn. Verlegen sta ik hier thans vanwege alles wat ik, in die kwart eeuw, hier met de gemeente doorleefd heb, verlegen vanwege al de liefde en toegenegenheid die ik al die jaren hier heb genoten en, in de laatste jaren, en niet het minst in de laatste dagen, van de nu vereenigde kerk heb ondervonden. Het is mij behoefte, geliefde gemeente, hiervoor openlijk mijn dank uit te spreken.

In de vijf gemeenten die ik vóór u diende, de gemeenten te De Lier, Vlissingen, Giessendam, Kampen en Zwolle, heb ik steeds veel goeds genoten. Wederwaardigheden in het ambt, waarover ik ambtgenooten soms hoorde klagen, heb ik nooit in die mate ondervonden. En wat mij bij toeneming tot ootmoed stemt, het is de achtting en de toegenegenheid mijner ambtgenooten, die aan theologische school of universiteit hunne opleiding genoten, en mij nooit, neen nooit, mijne minderheid lieten gevoelen, maar integendeel mij eere gaven die mij vaak verlegen maakte. En al bleef de betekenis der woorden: zorg en smart mij niet onbekend tot op dezen dag, daar staat toch zoo veel goeds tegenover, dat ik alleen van de goedertierenheden des Heeren wil spreken. Wel moest ik het grootste deel mijner kinderen jong ten grave brengen, maar toch viel mij het voorrecht te beurt, dat van degenen die ik behouden mocht, een tweetal lust en liefde had tot het predikambt, en nu reeds eenige jaren de kerken met eere dienen. De donkere wolk die voor een tweetal jaren boven mijn huis hing, hebt gij allen gezien. Uwe hartelijke belangstelling, uw gebed dat uit den mond uwer leeraren, voor het herstel mijner dierbare vrouw, uit het midden der gemeente opging, was als een zilveren rand om die wolk. En God heeft ook uw gebed verhoord, en tegen alle menschelijk verwachten en voorspellen in, mij mijne vrouw als uit den dood wedergegeven. Wat zal ik meer zeggen? De goedertierenheden des Heeren zijn groot, van eeuwigheid tot eeuwigheid.

En voorts is dit de getuigenis mijner consciëntie, dat ik nooit eer of toejuiching gezocht heb of met pluimstrijkende woorden heb omgegaan. Wel ben ik meermalen op den voorgrond geschoven, maar die mij kennen, weten dat zulks niet mijn schuld was, en niemand zich daarover meer verbaasde dan ik zelf. En onder alles wat er op kerkelijk en theologisch gebied in den loop der jaren, voorviel, is ook peinzensmoetheid mij niet geheel onbekend gebleven. Maar mijne theologie, als ik het zoo noemen mag, is te innig met mijn leven één, dan dat ik haar ooit zou kunnen loslaten. Bij de waarachtigheid van het geschreven Woord Gods en onze daarop gegronde belijdenis, heb ik met alle geloovigen een persoonlijk en eeuwig belang. En wat voor mij in dat Woord geopenbaard werd, heb ik aan de gemeente gegeven. Vol onvolkomen-

heid, met onnoemelijk veel gebrek en schuld; maar ik heb het gegeven naar mijn innigste, diepste overtuiging, met mijn gansche ziel, en met de gaven, die God verleende. Daarom, in weerwil van alles, en niettegenstaande alles wat nêrdrukt en zorge wekt, zullen wij toch gelooven dat God verheerlijkt wordt in zijne werken, en in de werken zijner werken, en van niets anders zingen dan van de goedertierenheden des Heeren...”

• • •

In den loop der week was er in Bellevue een avondreceptie, om den jubilaris te feliciteeren. Daar werd hij toegesproken door den voorzitter van het Feestcomité, Professor Biesterveld, die hem een feestgave met oorkonde overhandigde.

Daarop nam Gispén zelf het woord. Het verheugde hem te zijn toegesproken door Professor Biesterveld, evenals spreker zelf, „een echte Amsterdamsche jongen; mede een levend bewijs, dat Gods wegen wonderlijk zijn en de God van onze voorouders en ouders onze God is”.

Onderstaande oorkonde getuigt van de aanhankelijkheid der Amsterdamsche gemeente aan haar oudsten leeraar:

1856

1906

Den zeventienden Augustus in het jaar onzes HEEREN 1906 werd het den Weleerwaarden Heer

DE WILLEM HENDRIK GISPEN

gegeven te gedenken, dat GOD de HEERE hem vijftig jaren lang in de Bediening van het WOORD had gesteld.

Den zeventienden Augustus 1856 werd hij bevestigd in den Dienst des WOORDS bij de KERK onzes HEEREN te De Lier; daarna mocht hij arbeiden in de KERKEN van Vlissingen, Giessendam, Kampen en Zwolle.

Den zeventienden Augustus 1881 werd de KERK van Amsterdam, in wier midden hij was geboren, zeer verblijd, toen hij haar als Dienaar des WOORDS werd geschonken. In haar midden mocht hij nu 25 jaar arbeiden.

Groote zegeningen werden op den feestdag van den zeventienden Augustus 1906 herdacht.

GOD DE HEERE heeft

DE WILLEM HENDRIK GISPEN

voor Zijne KERKEN in Nederland, voor de KERKEN, die hij mocht dienen, voor de KERK der hoofdstad bijzonderlijk tot een zeer rijken zegen gesteld, waarvoor HEM toekomt de lof en prijs.

Op dien feestdag toonden het zeer velen, met:

DE WILLEM HENDRIK GISPEN

den HEERE blijde te willen danken voor de bewezen genade.

Bij de dankzegging voegden zij de bede, dat het den HEERE mocht believen den grijzen Dienaar nog lang te doen voortarbeiden, tot ZIJNS NAAMS eer, tot de komst van ZIJN KONINKRIJK en tot troost van ZIJN SION.

Het Comité voor de viering van het vijftigjarig jubileum van

DE WILLEM HENDRIK GISPEN

besloot deze OORKONDE bij de feestgave, door vele leden der KERK van Amsterdam samengebracht, aan den geliefden Leeraar te overhandigen.

Het Comité voornoemd:

Prof. P. Biesterveld.
J. B. Blankenberg.
J. Bührmann.
J. H. Haast.
C. A. Höweler.
B. J. Lindeboom.
Joh. van Oostveen.
H. B. Ponsiat.
W. H. van Schaick.
D. Schut.

Doch niet alleen door het Gereformeerde volt in de hoofdstad, maar door heel Gereformeerd Nederland werd dit gouden ambtsjubileum meegevierd. Algemeen voelde men, dat het hier niet een stadswijk, en zelfs niet een stad, maar een land en een levenstijdperk van een halve eeuw gold.

De jubileumpreek verscheen bij den Boekhandelaar Hoveker en Wormser, met het schoone portret van den geestvollen grijsaard.

RULLMANN.

MUZIKALE KRONIEK

Onze houding ten opzichte van de Toonkunst.

Er zijn Christenen, die zich trots voelen op hun aesthetische armoede, omdat zij die armoede aanzien als kenmerk van verkiezing.

Maar wie zichzelf armer maakt dan hij is beledigt den Christus, Die arm geworden is, om ons rijk — ook aesthetisch rijk — te maken.

Dr B. Wieland

Er zijn in het leven zeer veel belangrijke dingen. Ik som ze u niet op, ge weet ze zelf.

Ze zijn ook niet allemaal voor ieder gelijk. De één noemt dit, de ander dat. Dat hangt o.a. hiermee samen, dat niet alle mensen zuiver zien. Ze noemen laatst wat eerst, eerst wat laatst is.

De één
het geloof
godsdien
het geloof
Een nut
buiten.
Een a
actie. Va
waard is
niet?

Einde
pen wel
het geloof
dingen c

Aan
niet ver
en chris
nummer
van mij
christelij
ik zegge
heet —
hij zegt:
belangste
Maar
ieder do
geven.

Numm
harl en
te zien
wikkel
vrijlijk
bepaald
opwekk
je weer
voor de
haar ged
in de w

Numm
Een steu
zitter van
In alle n
nooit ee

Door
anders.
Heel aan
Heeft hi

tigs gaan
ten. (Ze
komen
raar e.d.
corten?

aardig v
sland ge
een gees
vergader

Organist
beroep t
noodig.
concert!

is het al
„geestelij
gevonder
dingen a
voor ove

Numm
mensch
eens voe
domper

hem te
niet acti
formeere

zwaar o
geloof in
al wat u

nig geref
juist dō
lei een

dingen,
een min
snoept e

mer één
niet zijn
het gelo

heerscht
— onder
als gelo

voor din
kerk, se
Zagen

stelling,
zien.
Hij is
dat GOD
en dat